

Puitpõranda meelespea kasutajale

Õnnitleme! Olete teinud suurepärase valiku – ehtsast puidust põrand on väärikas kroon igale kodule. Loodame siiralt, et oskate teda aja möödudes järjest kõrgemalt hinnata. Selleks, et vältida teadmatuses ja/või hoolimatust ekspluatatsioonist tulenevaid üllatusi, on allpool nõuanded, millega iga puitpõranda omanik ise oma parketi „tervist“ ja väärtust suurepäraselt korras hoida saab.

Raske mööbel

Ujuvalt paigaldatud (aluspõrandast lahti, liimivaba ühendusvuugiga) laudparkett soovib lebada aluspõrandal vabalt, omades liikumisruumi kõikides suundades. Kui seda ei võimaldata, tekivad põrandasse sisepinged. Parketiplaati (laudadest koosnevasse tervikpõrandasse) tekkivad pinged ei jaotu tavaliselt üle põranda võrdselt laiali ning kogunevad teatud kohtadesse, nn pingekolletesse. Nendele pingekolletesse astudes liiguvad lauad üksteise suhtes imevähe üles-alla ning puidu hõõrdumisel vastu puitu võib tekkida iseloomulik pragisev, nagisev ja õhukesel jääel kõndimist meenutav heli. Samuti võib pingekohtades lisaks naginale esineda pundumist, mis samuti viitab parketis leiduvatele sisepingetele.

Tihti on nagisemist tekitavaks põhjuseks **raske mööbel**, millele tihtilugu tähelepanu ei osata pöörata. Raske mööbel, aga ka ukselekid ja lävepakud, mis paigaldatakse vahetult vastu ujuvalt paigaldatud põrandat, tekitavad parketiplaadile survejõu ega lase sel enam „vabalt liikuda“.

Kõige sagedasemad probleemiallikad on **raamaturiiul, köögimööbel** või **köögisäär**, vahel ka **trepp**, sest need avaldavad põrandale kõige suuremat punktkoormust. Halvemal juhul ei päädi selline situatsioon mitte ainult naginaga, vaid koht, kuhu pinge on koondunud, võib lainena üles punduda või tekitada praod parketilaudade vahele.

Pea meeles! Ujuvalt paigaldatud parketile raske mööbli (nt. köögisaare) paigutamiseks tuleks mööbli alt parkett õiges mõõdus välja lõigata ja paigaldada mööbel otse aluspõrandale, mitte parketile. Teine võimalus on tekitada deformatsioonivuuk mööbli perimeetris (vuuk jäetakse tavaliselt sokliliistu alla). Tihti piisab parketipingete leevendamiseks ka mööbli (ajutisest) ümberpaigutamisest.

Õhuniiskus ja sisekliima

Puit on looduslik materjal, mis on „elus“ ka pärast tehases viimistluskihi pealekandmist ning reageerib seetõttu sisekliima muutustele. Puit püsib mõõtmelst stabiilne normaaltingimustes - kui **suhteline õhuniiskus on vahemikus 40-60%**. Meie laiuskraadil võib see talviti olla oluliselt madalam ja suviti oluliselt kõrgem. Sõltub nii aasta eripäradest kui ka siseruumi kliima reguleerimisest. Äärmuslikud tingimused, näiteks õhu suhteline niiskus alla 25% või üle 70%, võivad puitpõrandas põhjustada nähtavaid pragusid ja deformatsioone.

Kui õhk on liiga kuiv tuleb seda niisutada selleks ettenähtud spetsiaalsete õhuniisutitega (nt. Venta õhuniisutid). Ventilatsioonisüsteemide kasutamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata sellele, et ruumis säiliks vajalik suhteline õhuniiskus. Seda saab lihtsasti mõõta hügromeetri abil.

Kõrge õhuniiskuse korral, nt suvisel ajal, imab puit endasse ümbritsevast keskkonnast niiskust ja seetõttu reeglina paisub. Kohtades, kuhu parketi paigaldusel pole jäetud piisavat liikumisruumi, võivad tekkida pinged, mille tulemusena pundub parkett üles ning hakkab ühenduskohas läbi vetruma. See omakorda tekitab naginat. Kaks kuni kolm nädalat pärast kütteperioodi algust kaovad suure tõenäosusega kõik kõrgest õhuniiskusest tekkinud pinged ja helid.

Sama efekt vastupidisel kujul võib tekkida talvisel kütteperioodil. Kui ruumiõhk on kuiv ja seda pika perioodi vältel (kütteperiood), aurustub puidust niiskus. Kuivas sisekliimas väheneb parketi maht, mis võib kaasa tuua praod laudade vahel, juuspraod parketi pinnal, okste ja oksakohtade täitepahtli eemaldumise, parketilaudade kaardumise ning halvimal juhul väärspuidust pealiskihki eemaldumise kandekihist. Liiga kuiv õhk kahjustab lisaks parketile ka mööblit,

tapeete ja vaipu ning on muuhulgas peamine vaipade staatilise laengu põhjus. Samuti soodustab liiga kuiv õhk kõha, aevastamist ja limaskestade kuivamist, mida kõike saab leevendada ruumis õhuniiskuse tõstmisega.

Niiskuse tõusustes ülal märgitud probleemid puitparketiga vähenevad või kaovad. Siiski juhime tähelepanu, et pikema perioodi vältel liigkuivas keskkonnas tekkinud praod ja deformatsioonid võivad olla ka jäävad! Mida laiem on põrandalaud, seda kõrgemad on pragude/deformatsioonide tekkeriskid.

Viimases kehtivas (alates 2013) ehitus- ja viimistlusnormides (siseviimistluse RYL-käsiraamat) on punktis 752.5 öeldud: „Valmis parkettpõrandalt ei nõuta hääletust.“ ning „Puidust põranda looduslikust liikumisest tulenevad hääletsused on lubatavad.“.

Pea meeles! Puit on looduslik materjal, mistõttu tuleb arvestada, et sõltuvalt ruumi tasakaaluniiskuse tasemest võib puit kahaneda, mille tagajärjel võivad parketilaudade vahele või spooni sisse kuivada praod; või paisuda ja põhjustada hääletsuste teket – naginat ja kriuksumist. See on igati normaalne nähtus, sest puit on looduslik ja elus materjal. See on osa loodusseadusest!

Põrandaküte

Põrandakütte kasutamise korral ei tohi kütmist alustada ega lõpetada järsult. Soovitatav on tõsta ja langetada köetava põranda temperatuuri kuni 5 °C võrra ööpäevas kuni on saavutatud soovitud püsitemperatuur.

Normaalselt soojustatud piiretega ruumis, kuhu on nõuetekohaselt paigaldatud põrandaküte, peaks põrandapinna temperatuur olema 2 °C kõrgem kui soovitatav ruumiõhu temperatuur näo kõrgusel.

Seega kui soovitud ruumiõhu temperatuur on 21°C, peaks parketi pinnatemperatuur olema 23 °C. Vesipõrandakütte puhul tähendab see torustikku mineva vee temperatuuri umbes 32-34 °C (sõltub asjaoludest). Kõrgem pinnatemperatuur „küpsetab“ puitu ning selle tulemusena võib parkett deformeeruda – väärispuidu kiht lõhki kuivada, pinnud eralduda ja pealiskiit ja/või lauad kõverduda.

Pea meeles! Parketi pinnatemperatuur ei tohi mingil tingimusel ületada 27 °C! Vahtra- ja pöögiparkett ei sobi põrandaküttele.

Puidu valik

Puit on looduslik materjal ja sellele on iseloomulikud toonierinevused. Olevevalt puidu valikust (*grading*) võib põrand üldilmelt olla elavam või ühtlasem. Värvierinevused on suuremad rustik puiduvaliku puhul (küsi julgesti tootespetsifikatsiooni ja võrdle näidisega) ning eksootilisel puiduliikidel. Puit muudab tooni ka valguse ehk UV-kiirguse toimel.

Selleks, et paigaldatud põranda üldilme oleks loomulik, on parketi paigaldamisel väga oluline erinavate pakkide parketilaudu omavahel sobitada. Näiteks aitab see vältida olukordi, kus üksik teistest eristuv parketilaud (erinev puidu valik, suurem oksakoht) jääb keset ruumi, kõige nähtavamale kohale. Parketilaudu sobitades on võimalik need näiteks paigutada vähem nähtavatesse kohtadesse (seinaääred, tulevase voodi või kapi asukoha alla jms) või jätta need paigaldamata, suuremad oksakohad välja lõigata jne.

Pea meeles! Parkett muudab tooni valguse e UV-kiirguse toimel. Sellepärast on soovitatav aegajalt liigutada mööblit ja vaipu, et toon taas ühtlustuks.

Hooldus

Tehasepoolne pinnaviimistlus kombinatsioonis parketihooldusega kaitseb põrandat, takistab mustuse imendumist ning muudab puhastamise ja hoolduse lihtsaks. Pinnaviimistlus ei muuda parkette „veekindlaks“.

Põrandate korrapärasel puhastamisel kasuta tolmuimejat, kuiva või spetsiaalselt puidule mõeldud puhastusvahendiga kergelt niisutatud moppi. Niiske mopi puhul peab põrand kuiv olema 1 minuti jooksul. Puitpõranda puhastamiseks sobib näiteks BONA SPRAY MOP WOOD, mille abil on võimalik põrandale pihustada piisavas koguses pesuvahendit ja puudub liigniisutamise oht. Puitpõrandate hooldamisel ei tohi kasutada aurumoppi (kuum aur kahjustab parketti jäädavalt) ega

robottolmuimeja vesipesufunktsiooni (doseerib põrandale liiga suures koguses vett, mis ei kuiva 1 minuti jooksul ja liigne niiskus kahjustab puitu jäädavalt).

Kaitsmaks põrandat mustuse ja liivaterade eest, tuleb mõlemal pool välisust kasutada kvaliteetseid pori- ja tolmu matte. Kriimustuste vältimiseks paigalda mööblialgude alla viltpladid. Lillepottide, lemmiklooma toidukausside, jalatsite, kontoritooli rataste jms alla paigalda läbipaistvad põrandakaitse matid.

Pea meeles! Parketi igapäevaseks hoolduseks kasuta tolmuimejat ja väldi märja mopit kasutamist. Põrand peab kuiv olema 1 minuti jooksul. Aurumopid ja vesifunktsiooniga robottolmuimeja ei sobi puitpõranda hooldamiseks.